

REDACȚIA
Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
întru Austro-Ungaria:
anul 20 cor.
6 luni 10 cor.
3 luni 5 cor.
1 luna 2 cor.
de Duminică pe an 4 cor.
România și străinătate pe an
40 franci.

scrierile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un rând garmond: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.

Atât abonamentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oră și comitații
Scrierile adresate nu se primesc

Stările Năseudene.

II.

Contele Bethlen, comitele suprem al țării-Năseud are misiunea specială să clarifice școlile din Năseud. În ten-
ta această anticonstituțională merge atât departe în cât procedura sa ne cheamă
amintirea epocelor bașibuzucesti.
e de însemnat că fișpanul își vindică
de *dispoziție*. O donă de es. că co-
tul direcțional, pe cale prezidială să-
explică, dacă eventual are de obiec-
t ceva împotriva vre-unui proces-verbal.
ordonă, ca din procesul-verbal să se
gă pasagi întregi. Majestatea Sa are
t de supremă inspecție asupra fon-
durilor. Pe temeiul acestui drept de supremă
inspecție, Baronul Bánffy, sub un direc-
tor slab, a octroat astfel de statute fondu-
rile, care asigurau fișpanului dreptul de
control. (§ XI) Așa apoi fișpanul, sub titlul
de serviciu drept de control, dacă nu-
i vine vre-un conclud il nimicește și or-
doinează contrariul. Asta însă nu mai e
control, ci amestec ilegal. Și ceea-ce face
fișpanul, consecvent guvernul aprobă — ori
deapă și legală dispoziția fișpanului ori
în anul trecut s'a întâmplat, că mini-
strul de culte și instrucție publică, a dat
îndrumări scaunelor școlare comunale
și învățătorilor comunali și directo-
rului învățării, îndrumări care se osebiau

esențial de cele vechi. Fișpanul a esoperat,
ca ministrul să octroeze noul regulament
asupra școalelor fondurilor Năseudene. Și
când comitetul direcțional prin conclud a
cerut modificarea ordinațiunii ministeriale
Nr. 31,509 din 1903 (sub N-rul acesta și-a
octroat adecă ministrul noua îndrumare) în
senzul, ca purcezend din împregiurările parti-
culare ale școlilor elementare susținute din
fondul școlar central, de celelalte școale co-
munale, pe seama scaunelor școlare, precum
și învățătorilor-directori ordinațiunea mini-
strului de culte și instrucție publică din
1902 Nr. 44,246 (sub Nrul acesta s'a dat
noua îndrumare) dată cu privire la execu-
tarea art. de lege 28 din 1876 să se aplice
la aceste școale cu astfel de modificări, că
dreptul de constituire al scaunelor școlare,
pe baza motivelor amintite, să se redea or-
ganului fondurilor ș. a. ori adunării gene-
rale ori comitetului direcțional, ca singurele
competente și îndreptățite spre aceasta, mai
departe, ca «Jurnalul de înscriere», «Cartea
de progres» și «Cartea de întârzieri» precum
și jurnalele școalei de repetiție economică,
și în fine cărțile despre progresul în stu-
diu și purtarea morală, a elevilor ordonate
a se purta în senzul §§ 38 și 118 în limba
maghiară, să se poarte în *limba română
și maghiară* — fișpanul a oprit concludul
acesta și n'a permis să se comunice mai
departe. Va să zică înainte de a fi ajuns
aceasta la ministru, fișpanul a decis, deși s'a
cerut hotărîrea ministrului. Acesta este drept
de control?

Apoi în prima ordine, să ivește între-
barea, are ministrul drept a da ordinațiunii,
care să stabilească limba de administrație?
În special are dreptul acesta, față de fon-
duri, ca față de susținătorii de școală? Pe
baza legii de naționalități și a legii de in-
strucție publică, limba cutărei școale o
stabilește susținătorul ei. În cazul de față,
susținătorul de școale este averea fundațională,
școlară, prin urmare o persoană juridică ne-
atârnată. Aci nu poate deci dispune mini-
strul direct numai atunci dacă fundațiunea
respectivă reprezentanții ei, încă voesc aceasta.

Octroarea amintitei îndrumări asupra
fondurilor centrale școlare și subvenționale
Năseudene s'a făcut pe baza §. III l. i.) din
statute. Punctul acesta înțelept zice (și acea-
sta e caracteristic pentru oamenii conducé-
tori de atunci) că supraveghiarea asupra
școalelor elementare susținute din fondul
școlar central a ținutului Năseudean, se va
face corăspunzător caracterului școalelor co-
munale. Comitetul direcțional explică asta
așa, că punctul acesta stabilește numai mo-
dalitatea supravegherii, arătând după care
regule se va exercia supravegherea școale-
lor (per analogiam corăspunzător caracteru-
lui școalelor comunale) dar caracterul lor
din «fundaționale» în «comunale» nu și l-au
schimbat.

Serbarea dela Putna.

(Amintiri).

De

Ioan Slavici.

(Urmare).

mai rămânea însă să ne descurcăm și cu
noștri dela Viena.

Încă în ajunul serbării se iviseră semne
tună.

Atunci când am rugat pe d-nii T. Maiorescu
Ruzzi și V. Pogor să se pronunțe în ces-
cuvântării festive, naționaliștii sinceri
eră ca tinerimea română să spele prin o
are publicată în toate ziarele rușine
Se credea însă că serbarea va fi oprită.
A apărut dar notița din „Czernowitzer
g.", s'a învederat că pe noi guvernul ne
este.

Procedura vinovăției noastre era dată cu pri-
am fost păscuți de aici înainte cu toată
ia.

Controlorii noștri luaseră notița despre
știa cum am luat înțelegere cu poli-
dela Viena și cu cel dela Rădăuți, ba le
ate chiar mai bine decât mine; știa
am dat silința să amăgesc pe fruntașii
ilor din Bucovina; știa cum ne ascun-
Eminescu și eu în ajunul serbării,
oprit pe archiereii din Moldova de a

celebra și cum după serbare am umblat cu
minciuni, ca să dosim dela Putna fără a fi achit-
tat datoriile; toate le știa și le pătrundeau
cu agera lor minte de apărători ai marilor in-
terese naționale.

Vacanțele erau pe sfârșite când m'am în-
tors la Viena; eram însă nevoit să plec acasă,
câci nu se deschisese încă institutul privat,
unde dedeam lecțiuni. De acasă nu am putut
să mă întorc la timp și astfel lecțiunile, pe
care le avusem, au fost luate de alții. Petre-
ceam dar pela culesul viilor fără ca să-mi pot
da seamă, cum și când voiu putea să mă în-
torc la Viena, ca să-mi urmez studiile, ear cei
dela Viena erau convinși că conștiința vinovă-
ției nu mă lasă să mă dau față cu dînșii.

În timpul acesta Eminescu trecuse pe la
Iasi și luase parte la seratele „Junimii“. În
urma stăruințelor lui mai mulți dintre mem-
bri „Junimii“ au luat între dînșii înțelegere
să-mi pot termina studiile. Cu primii 15 gal-
beni primiți prin mijlocirea lui Eminescu m'am
întors apoi la Viena.

Acum era chiar și pentru cei mai naivi
lucru învederat că sunt vândut și că am abu-
zat de prostia lui Eminescu, ca să mijlocească
îrgul infernal.

Încă de mult se remarcase intimitatea sus-
pectă, în care mă aflam cu compatriotul meu
Toma, infamul spion al poliției din Viena. Erau
cu mult mai deștepti naționaliștii sinceri decât
să nu pătrundă întreaga țesătură de întregi, în
care voiam să-mi încurcăm pe nevinovații noștri
colegi. Clar ca lumina zilei era că guvernul aus-
triac ne-a dat voie să aranjăm serbarea, fiindcă

eram agentul lui secret și avea încredere în
mine. De aceea Renei, sbirul austriac, nici n'a
asistat la congres, ci m'a lăsat pe mine să fac
poliția și să denunț pe cei ce nu se sflesc a
le spune adevărul.

Fiind dat pe față întregul complot până
în cele mai mici amănunte, s'a stabilit cu toată
precisiunea punctele de vinovăție și eu am tre-
buit îndată după întoarcerea mea să convoc
adunarea, ca să dăm seamă despre faptele
noastre.

Casierul nostru muncise din greu, ca să-și
facă socotelile și să justifice cu acte în regulă
toate cheltuelile până la cea din urmă mămă-
ligă cu brânză. Nici că i-s'a făcut vre-o critică.
Pentru bani, pe care mi-l dăduse însă mie,
vre-o 150 florini, nu avea acte justificative. Erau
cheltuelile mele personale, pe care nu puteam
să le justific nici eu decât mărturisind că le-am
făcut călătorind la Putna și înapoi și procu-
rându-mi obligata îmbrăcăminte de serbătoare.

A urmat apoi rechizitoriul.

Cum ai îndrăznit d-ta, Domnule, să abu-
zezi de încrederea noastră și să pui în primej-
die existența societății „România Jură“, sub-
scriind ca secretar un apel către public, când
știa că societatea n'a luat nici-odată hotărîrea
de a face un asemenea apel?

Cine te-a autorizat, mă rog, să te faci
președinte al unui comitet, pe care nimeni nu
l-a ales, să faci agitațiuni în numele nos-
tru și să emoționezi întreaga națiune pentru
satisfacerea ambițiunii d-tale nesățioase?

Cum ai îndrăznit să te pui în conflict cu
fruntașii Bucovinei, să compromiți prin atitu-

Tratatele comerciale germane.

Din Berlin se telegrafează, că pentru introducerea în vigoare a novelor tratate comerciale ca termen a fost fixat 1 Aprilie a anului viitor. Pentru-că acest termen să fie observat, toate oficiile de vamă au fost îndrumate să studieze noul tarif vamal.

Tratatul comercial italian.

Comisiunea emisă pentru încheierea convențiunii comerciale dintre Austro-Ungaria și Italia, a ținut Marți, pe cum se telegrafează din Roma, prima ședință.

Deschidere de abonament.

Cu 1 Iulie n. deschidem abonament nou la «Tribuna». Ținem de prisos a mai înzista asupra însemnătății organelor de publicitate. Și mai ales a accentua necesitatea întăririi acestor organe, în aceste vremuri de grele primejdii ce străbate poporul românesc.

Cetitorii noștri cunosc ținuta noastră politică; s'au convins de devotamentul muncii noastre.

Știu și aceea că «Tribuna» e luată acum la țintă. Este și demnitate națională la mijloc a n'o lăsa să se stângă în visorul cu care se luptă, luminând cărările neamului nostru. Sperăm că prigonirea ce s'a pornit împotriva noastră, va fi un îndemn mai mult, a grăbi în ajutorul ei.

Și fiind-că susținem regula introdusă la Anul nou, rugăm pe domnii abonați să binevoiască a-și reînoui din vreme abonamentul, ca să nu li-se întrerupă trimiterea foil.

«Tribuna» costă:

Pe 1 an 20 Cor.

Pe 6 luni 10 »

dinea d-tale interesele acestei mici țărișoare și să însuși astfel memoria marelui erou? N'al văzut, că V. Alexandri el însuși te-a desarmat lipsind dela serbare?

De unde ai luat tupeul de a da în timpul mesei festive la o parte pe M. Kogălniceanu, marele om de stat, ca să prezidezi d-ta și să te poți însinua prin toastul, pe care l-ai rostit, și prin serviciile de polițist, pe care le-ai făcut eensurând pe oameni sinceri?

Cine ți-a votat cheltuelile de zece de miș, pe care le-ai făcut, și cum ai ajuns să faci călătorii de plăcere și să te înțolești din bani adunați pentru scopuri naționale?

Unde e, mă rog, procesul verbal încheiat în toată regula și subscris de toți cei ce au luat parte la congres, actul fundamental, în virtutea căruia d-ta și cei prostiți de d-ta ve pretindeți biurou permanent al congresului?

Cam astfel erau formulate întrebările, la care trebuia să răspund.

Ce puteam să fac? Am recunoscut că toate sunt adevărate, că n'am fost ales de nimeni nici președinte nici secretar, că am constituit comitetul după nevoile momentului și am făcut ceea-ce am trebuit să fac, m'am măr-turisit păcatele și căința și am declarat că voi vărsa când voi putea, în casa societății suma ce cheltuisem pe drumuri și în timpul petrecerilor mele la Putna.

Prin această capitulare necondiționată naționa ar fi fost salvată, dacă vorba ar fi fost numai de mine singur și dacă amicii noștri, aproape unanimitatea societății, n'ar fi ținut să

Pe 3 luni 5 »

Pe 1 lună 2 »

Pentru România și străintate 40 franci.

Redacția și Administrația

„TRIBUNEI“.

DIN DIETA.

— Ședința dela 5 Iulie. —

În ședința de Marți a vorbit abatele *Molnár János* cu mare avânt atacând falsul liberalism din Ungaria. După a lui părere izvorul tuturor relelor și a toată stricăciunea este acest liberalism rău înțeles la noi, care trebuie nimic cu toate mijloacele. Declară că în un guvern liberal nu poate avea încredere, prin urmare nici budgetul cerut de acesta nu-l poate vota.

În urma vorbirii baronului *Bánffy de Ludi*, a luat cuvântul și contele *Héderváry* ministru a latere pentru a reflecta cuvintele fostului ministru president, Deși vorbirea sa nu presintă nimica mai important, totuși interesantă este declarațiunea aceea, când zice, că titlul de regat îl compete Croației, de oare-ce acesta izvoarește din continuitatea de drept, ceea-ce celor din stânga extremă nu tocmai li-a plăcut. Efect a produs prin cuvintele dela linia vorbirii sale când a zis:

— Nici odată nu m'am considerat mai maghiar ca altul, căci asta nu se poate de cât în contul altui maghiar. Un maghiar nu se laudă cu maghiaritatea sa.

Următorul orator *Babó Mihály*, a polemizat cu contele *Héderváry*, după care a trecut asupra afacerii dela Galați provocându-se la un deciz oare-care al camerei maghiare, conform căruia în Turcia sunt a se trimite numai consuli maghiari.

După-ce a reflectat cu câte-va cuvinte ministrul a latere, camera a adoptat propunerea pentru prolongirea ședințelor, după care ședința s'a ridicat la 2 ore d. a.

ne dea satisfacțiune proclamând lista care atât de mult l-a supărat pe Ioniță Bumbac.

Pentru ședința viitoare s'au făcut dar pre-pătirile despre care vorbește Eminescu în articolul său, și la ședința aceasta Ioniță s'a prezentat însoțit de o mulțime de tovarăș de luptă care s'au înscris „ad-hoc“ în societate.

Văzându-se puși în minoritate, mulți dintre amicii noștri s'au retras prin colțuri, și noi am fost nevoiți să ne retragem și să renunțăm de a duce mai departe lucrarea începută la Putna.

Aceasta era situațiunea în care Eminescu și-a scris articolul.

Ceea ce-l dorea, era că continuarea lucrării nu mai era cu putință și că oameni care munciseră cu toată inima ca Dan, ca V. Moraru, ca Luță și ceilalți, se aleseseră cu rușinea de a fi luați drept niște nemernici.

„Cine oare, — zicea el, — să se mai avânte, să ostenească și să se expună pentru cauza noastră, dacă asemenea mișelii sunt cu putință“?

Ei voia să mângâie și să îmbărbăteze pe cei ce perduseră pofta de a mai lua parte la mișcările naționale

Azi îi dăm cu toții dreptate; atunci însă cel mai cu minte lucru era tăcerea.

(Va urma).

Din străinătate.**Expediția engleză în Tibet.**

lonelul *Longhousband* zilele trecute s'a tâlnit cu deputațiunea Tibetanilor. Cănelul a cerut drept condițiune a petărilor eacuarea fortului Marți înainte ameză. Deputațiunea a răspuns că înainte vor delibera asupra acestei chesti.

Din Macedonia. Ziarul „Novosty“ Petersburg, care de obicei tâlmăcește vece ministerului de externe rusesc, publică toatele rinduri semnificative asupra situației din Macedonia.

— Este foarte clar azi, ca planul de reforma Macedonia s'a nimic cu desăv. Causa este de-o parte opoziția ce o face T. de altă parte neînțelegerile și neîncrederea există între puteri și care azi nu se mai nega. În urma aceasta trebuie să ne temem în Macedonia va izbucni răzcoala. Pe aceasta n'o au numai ziaristii, cari au ur în Macedonia, ci sunt convinși chiar înșiși sulii puterilor. E clar ca lumina soarelui programul din Mürzsteg e neîndestulător numai un mijloc este prin care s'ar putea revoluțiunea: puterile să silească pe Sultana și Macedoniai o autonomie cum își Cretei înainte de asta cu șapte ani.

Eată acum ce se telegrafează din stantinopol cu data de 26 Iunie: După retele ce i-se trimit Portei, sunt semne în rate, că comitetele macedonene încep miște din nou. Nu se știe însă, când începe acțiunea. În vilaetul Ueskueb a o bandă bulgară al cărei conducătorii sunt fugiați bulgari, cărora nu demult li s' amnestie.

Manifestul Senatului finlandez. A telegrafică rusă aduce din Helsingfors că Senatul finlandez a dat un manifest la 26 n. în urma asasinării lui Bobrikov. Senatul exprimă adinca sa amărăciune asupra asasinat și asigură, că toți locuitorii de sentimente ai Finlandei, își exprimă deosebarea față de fapta comisă. Senatul — urm manifestul — vrea să dea Finlandezilor țelegă, ce urmări fatale au avut în urmă agitațiunile unor oameni orbiți de și ce pericole amenință în viitor țeara. Agitațiunea se va continua. Senatul așteptă la toți locuitorii bine gânditori, ca în cercul său de activitate să nisuiască lucra spre restabilirea liniștii și ordinii și „a justifica încrederea de care poporul landei a fost fericit a se bucura din partea țernicului imperii rusesc, sub al cărui Finlanda s'a dezvoltat atât pe teren sprcât și național“.

Senatul a luat măsură ca manifestul public în monitorul oficial și procesul al ședinței să fie prezentat guvernului pr

Afacerea Chartreux. Curtea cu juratăi săptămâna trecută în procesul de calomnie în d. Rochefort contra marchizului Val Carlos atașat militar la ambasada Spaniei din Paris urma afacerii Dreytus.

Advocatul marchizului Val Carlos a amânarea procesului până după revizuirea cesului fostului căpitan Dreyfus.

Curtea a respins cererea, dar marchiz Carlos a făcut recurs în casație, ceea-ce va amânarea din oficiu a dezbaterilor procesului.

Comisiunea parlamentară de anchetă afacerea încercării de corupțiune a ministru president de către congregația Chartreux, a tinuat cu diferite interogatorii.

D. Berr, judecător de instrucție în cu instrucția judiciară, în afacerea congre Chartreux a fost refuzat de a depune în comisiunei parlamentare de anchetă învoce cretul profesional.

D. Millerand, întrebat în privința confiscate la inginerul Chabert și și în chestiune de el în privința declarării a distriași, a arătat titlurile acestor industriași, justifică pe deplin distincțiunea cu care onorați.

D. Millerand a protestat cu indignare tra insinuațiunilor ce se fac la adresa lui

arat că a eșit din minister mai sêrac decât a intrat și că nu va lăsa nici o avere. Este numai ca numele său să rămâie nepătat.

Maî mulți membri ai comisiunii au protestat contra modului cu care oare-cari magistrați au primit și au cules informații în această materie. Comisiunea a decis de a publica imediat explicațiunile și declarațiunile d-lui Millerand.

Englezii contra Evreilor. În ședința Comitetului Comunelor din Anglia de la 20 iulie st. n. mai mulți deputați au interpellat contele Percy, sub-secretar de stat la Afacerile străine, spre a ști dacă demisiunea Sir Charles Elliot, din postul de guvernator al Africii britanice de Est, este sau datorită faptului că Sir Charles Elliot aprobă proiectul guvernului de a pune la dispoziția asociației „Jewish Colonial Trust” o întindere de teren în aceea posesiune spre a întemeia o colonie evreească.

D. Wason zise că, în anul trecut, a fost aceea țară ocupată de câțiva coloniști, care s'au întors în Franța, cu un imens viitor, unde cheltuise mii de vieți prețioase și milioane de livre sterlingi fierbând de indignare când au auzit propunerea de a așeza o colonie de Jidovi din Rusia și România.

D. Burke spuse: că nu el va fi acela care va tăgădui partea ce au luat-o Evreii în înaintarea civilizației, la aceea a artei și științei, dar tot-odată nu trebuie uitat că un Jidov este un Jidov în toate țările lumii. Ori-unde merg Jidovii rămân o deosebită; și crede că stabilirea unei comunități jidovești în Africa de Est sau în alte părți, ar aduce necaz într'un mod apropiat. Este de părere că pentru orice pricină sau pentru alta neamul jidovesc este ostacul tuturor necazurilor noastre în Africa de sud și că ei posedă unele zădărnici într'un chip tot atât de absolut ca și celelalte zădărnici ar fi editate de un rabin în orice țară. Este contrar în opinia sa în privința acestui subiect. Să se facă ce-va spre a împiedica puterile jidovismului atât în contra intereselor cât și în contra locuitorilor păgâni din Africa de Est.

D. Lloyd-George se plânse de măsurile păstrate de guvern în această întregă materie. El zise că în principiu nu este întru înfrântă una din coloniile jidovești în Africa de Est. „Sunt mulți Jidovi, adăugă el, de care ne-am putea lipsi cu folos, dar principalul este ca dreptul populațiilor indigene să nu fie călcate cauzând astfel urări.”

Contele Percy răspunde că Sir Charles Elliot era într'adevăr advers ideii așezării unei colonii de Evrei în Africa de Est dar demisiunea lui nu este datorită acestui lucru. Asumă că drepturile indigenilor vor fi respectate.

Trenurile oferite lui „Jewish Colonial Trust” în urma cererii acestuia se află în discuția Naishara între lacul Victoria și lacul Rudolf, departe de calea ferată. Cea mai mare s'a încuviințat într'un moment când s'a spus că urmau să se stabilească în Africa de Est erau foarte rari.

Condițiunile așezării acestei colonii încă nu sunt încă stabilite, ele se vor stabili numai după ce se va întoarce răspunsul trimis de evrei în Africa spre a se stabili chestiunea.

Războiul ruso-japonez.

Telegrammele, cari au sosit ieri de pe câmpul de războiu prezentă ca foarte întunecoasă și incertă situațiunea. Rușii vestesc în lume învingeri noi, raportate asupra Japonezilor, din Tokio sosesc telegrame, cari anunță situațiunea în Mandșuria ca foarte favorabilă Japonezilor. Negresit, că ceva extraordinar s'a întâmplat, căci altcum, vestile telegrafice nu s'ar contrazice. La tot cazul însă adevărata nu poate fi știerea, care vestește victoria decisivă a lui Kuropatkin asupra lui Kuroki. Dacă Japonezii au părăsit trecătoarea Fensulin, admitând, că în adevăr au părăsit-o, apoi asta au făcut-o nu pentru-că au fost doară constrinși de Ruși, ci numai din tactică, cu care ear se pregătește, pe semne o cursă Rușilor. Vestea despre triumful generalisimului rus asupra lui Kuroki poate fi și invers adevărată: că Kuroki a strâns rău cu ușa pe Kuropatkin. Mâine ori poimâine se va clarifica situațiunea, și atunci se va ști cu siguranță ce s'a întâmplat în Extremul-Orient.

Incontestabilă că periodul ploios are influență simțitoare asupra operațiunilor armatelor beligeranți.

Ce privește Port-Arthurul, Japonezii operează aici atât pe uscat, cât și pe mare cu succes. Admiratul Togo a intrat deja cu torpilorii în portul exterior, unde au nimicit încrucșătorul rus de I. clasă *Diana*, care era tocmai la pază.

Cu rezervă trebuie primită și vestea despre intervenția Angliei și Franței în favorul păcii cedând Rusia Port-Arthurul Japoniei (?).

Telegrammele de ieri sunt următoarele mai însemnate:

Berlin, 5 Iulie, n. Din Tokio i-se raportează lui Berliner Tageblatt: Cu tot atacul Rușilor, toate trecătorile se află și acum în posesiunea Japonezilor. Generalul Kuroki a câștigat nou teren pe partea dreaptă a armatei.

Londra, 5 Iulie. Ulterior se vestește, că armatele Kuroki au luat și ocupat pasul Motienling. Atașaii militari străini nu pot înțelege de ce Rușii au părăsit această poziție fără să arate o rezistență câtu-și de puțină. Asta probabil s'a întâmplat de teama, ca o altă divizie japoneză ar fi putut să taie calea de retrage a armatei ruse. În urma ploiei continue de 3 zile pământul s'a desfundat, așa că transportul este imposibil, dat pentru aceea înaintarea nu este alterată.

Petersburg. Agenția telegrafică rusă află din Mukden, că după rapoartele sosite dela Port-Arthur, o liniște completă domnește în acea localitate.

Viața publică își continuă mersul ei normal, ear orașul nu duce lipsă de nimic.

— »Oficial«. Generalismul Kuropatkin a adresat împăratului, cu data de 30 Iunie st. n. următorul raport telegrafic:

Trupele generalului Kuroki, nu numai că și-au oprit mersul înainte în direcțiunea localităților Kaitșu și Dașitsao, dar chiar trupele japoneze cari înaintau pe drumul dela Khanza spre Iandiao au început să se retragă spre Khanza pe drumul spre Siujan.

Satul Madiavaiza este ocupat de trupele noastre.

Retragerea Japonezilor nu se observa pe drumul dela sud spre Kaitșu peste defileul Tșapanlin.

Cavaleria noastră dinspre Seniuktșen, s'a retras spre nord în fața forțelor superioare inamice.

Spre sud de Kaitșu, Japonezii au așezat pe drumurile cari merg spre defileu, pe o distanță de 200 klm. puternice avantposturi de infanterie.

Înaintarea Japonezilor s'a oprit de asemenea dinspre Fenghuantseng. Japonezii se retrag de asemenea dela Khuandiasian și Sintzintin spre sud.

Londra. — Agenția Reuter află dela cartierul general rus din Liao-Jang, cu data de 2 Iulie st. n. următoarele știri: Comandamentul japonez pare a fi forțat, cel puțin pentru moment, de a opri ori-ce mișcare a trupelor, cu toate că Japonezii sunt stăpâni pe toate defileurile, afară de defileul Daline, care a fost reocupat de trupele generalisimului Kuropatkin.

Londra. — În privința scăpării din nou a escadrei ruse din Vladivostoc de urmărirea flotei japoneze, se primesc următoarele amănunte din Tokio:

In noaptea de Vinerea trecută escadra din Vladivostoc a reușit din nou să scape de sub urmărirea flotei amiralului Kamimura, grație, întunecimei, ploaiei și ceței.

Cele 2 escadre, rusă și japoneză, s'au întâlnit Vineri dimineață. Vasele rusești se găseau Vineri seara la nord de insula Ikishima, pe când cele japoneze spre sud de Tsushima. O depărtare de 10 mile flota japoneză. Escadra rusă se retrase în direcțiunea dela nord-est, flota japoneză o urmărește cu cea mai mare viteză, torpiloarele japoneze înaintară ajungând până la marginea tirului pieselor de pe vasele rusești, care deschiseră un foc viu contra torpiloarelor. Această canonadă explică știrile precedente asupra zgomotului de bombardare ce s'ar fi auzit aproape de Tsushima.

La orele 9 seara escadra japoneză se apropiase de cea rusă la o distanță de 5 mile. În acest moment vasele rusești stinseră toate luminile și dispărură în întunecimea nopții.

Berlin, 5 Iulie. Din Petersburg ii se vestește lui Lokal-Anzeiger: Conform unei telegramme din Liaoyang, cu ocaziunea asaltului dela trecătoarea Dalin Japonezii au pierdut 5000 de oameni, ear în lupta avută cu generalul Miscenco 1500. Japonezii s'au aruncat asupra Rușilor cu baioneta la pușcă, cu ocaziunea asta au căzut atâția soldați japonezi.

Berlin, 5 Iulie. Din Tokio i-se telegrafează lui «Berliner Tageblatt»: Amănuntele scoase la lumină toate dovedesc, că lupta navală din nămintea Port-Arthurului s'a terminat cu victoria deservită a lui Togo. Vasele ruse într'atâta au fost avariate, încât mult timp vor fi incapabile de luptă.

Londra, 5 Iulie. O divizie japoneză venind dinspre Elliot către nord a debarcat pe peninsula Cwantung. La 28 Iunie divizia VI-a debarcat în sinul *Kerbai*. Prima se va atașa la Kaiping armatei lui Oku, a VI. se va uni cu armata așezătoare a generalului Nogu. În zilele ultime trei vase de transport aducând o brigadă de tunari, multe tunuri grele, tunuri de asediu și divizia II dinspre Dalien.

Londra 5 Iulie. Coloanele japoneze la 29 și 30 Iunie cu toată încordarea desperată a Rușilor, au ocupat trecătorile muntelui Fensulin. Pentru posesiunea trecătoarea Talien a fost o luptă învarșunată, rezultatul era de multe ori dubios, până ce la sfârșit Japonezii au luat și această poziție dela Ruși. De aripa dreaptă generalul Kuroki a respins pe cașacii transbaicaliani de sub comandamentul lui *Remmenkampff*, cari au fost siliți să se retragă în dosul trecătoarei Fensulin.

Ruși despre Japonezi.

„Național Zeitung“ scrie:

Dacă privim atitudinea Japonezilor înainte și în timpul războiului actual ne izbim de o mulțime de fapte ce ne uimesc, ce fac să vedem deslușit ce reprezintă ciocnirea a două străvechi curente culturale.

În micile ca și în marile trăsături ale atitudinii sale, în manifestările superficiale ca și în faptele mari pe care le săvârșește, vedem la această rasă galbenă enigme în fața cărora mintea ne stă în loc și care ne arată că ne găsim în fața a ceva cu totul străin, necunoscut, ba chiar misterios... Câtă vreme rasele galbene și albe au tăiat alături deosebirea culturală dintre ele n'avea în sine nimic primejdios; azi însă când interesele vitale le pun pentru întâia dată față în față trebuie să ne inspăiminte necunoștința noastră de evoluția poporului japonez, îndeosebi fiind-că acel popor de zecimi de ani ne studiază pe noi liniștit dar pătrunzător.

Autorul articolului arată apoi două mari avantagii ale Japonezilor. Mai întâiu e limba și mai cu seamă scrisul lor nespuse de complicat. Apoi. — continuă el — au jucat modest rolul de elevi ai noștri. Aceasta o fac mi dintr-un cel mai capabil bărbat ai lor trăiește la noi, singuratic, spre a ne observa și studia; atenția lor se întinde asupra a tot ce se petrece pe unde stau și trec. Și ce sunt reprezentanții noștri cari privesc Japonia? Cu minime excepțiuni, ei sunt „money-makers“ cari nu ved și nu vreau să vadă decât avantajul lor în monedă sunătoare și în chip disprețuitor, cu aer înalt joacă pe „boerul negustor“ față de „ticălosul Galben“; apoi câți-va savanți setoși de știință cari adună flori, petri și fac filologie și cari sunt tot așa de puțin oameni din viața practică, puternic viețuitoare ca și — diplomații noștri ce și fac un mic stagiul din cariera lor la Tokio și cari dacă au însărcinare pe de asupra o concep în sensul cum mi s'a exprimat unul din acești d-ni: „Ei, o să-l învățăm pe ăștia dreptul ginților“. Dimpotrivă, Japonezii, cari sunt cei mai buni, mai ageri cunoscători ai vieții practice în toate ramurile ei se așază cuminte și liniștiți în mijlocul vieții noastre culturale, observă totul, ascultă și pătrund totul... Natural că Japonezii trebuie să ne fie superiori!

De aci până a fi dus de nas nu e decât un pas. Și de nas am fost duși toți înainte de războiu, când deputații noștri au dovedit într-un mod atât de eclatant lipsa lor de cunoștință asupra Japoniei și a spiritului poporului ei. Și de oare-ce e alta nimica cu care acest popor își însoțește stările sale sulețite, acești diplomați nu știau nimic despre adâncile emoțiuni ce de ani de zile zguduiau sulețele Japonezilor! Și numai fiind-că expresia sentimentelor e cu totul alta decât la noi Albi; căci nu s'a auzit nici strigăt de revanșă.

Aceasta ne conduce la una din îndeosebirile fundamentale dintre noi și cea rasă galbenă. Căci pe când nici un nou nu se arăta la orizontul politic, fierbea dela 1895 în tot poporul nu numai furia sălbatică de răzbunare și durerea ambiției și a mândriei lovite, dar lucrau toate forțele pe tăcute și încordat la revanșă: fără fanfare și fanfaronade; fără vorbe late și lăudăroase din partea militarilor, a funcționarilor și a politicienilor. Și totuși toți știau de ce e vorba și ce se face; toți se înțelegeau și simțeau la fel. Care națiune europeană ar putea să facă așa ceva fără mare tâmbălu sau cel puțin fără muzică însuflețitoare, cântece, larmă prin presă și înțelegeri secrete? Aici sulețul poporului e almintrelea croit și dacă nu voim să ne expunem iarăși la surprinderi neplăcute, trebuie să învățăm a înțelege acest suleț. La priviți calitățile Japonezului: liniștea sa oică, severă, cumpănire de sine, stăpânirea fie-cărui gest și fie-cărui joc, nimic sunt ceea ce pretinde el dela om și dela scopul educațiunii sale. Expansivitatea noastră i-se pare, după împrejurări, copilărească sau femeiască, tot-deauna însă ridicolă, caraghioasă. A păstra necondiționat forma, este pentru el nu numai o datorie de cuviință, ci și o cerință practică, spre a-și ascunde viața sufletească internă...

NOUȚĂȚI.

ARAD, 6 Iulie 1904.

— Din cauza unui incident la rotațiune, întâmplat Marți pe la amiază din nebagare de seamă parte a celor ce înviteau roata, parte a dirigentului de mașină, care voind să înlăture o hârtie dela sul, când mașina era în mișcare, a fost prins cu mâna între ambele suluri până la cot, din care situațiune gravă abia după o muncă încordată și desperată de peste 4 ore a putut fi eliberat, — nrul nostru de Mercuri în parte, și cel de Joul numai cu întârziere a putut apărea. Din nrul de Mercuri o parte a on. noștrii abonați a primit ziarul târziu, deoarece incidentul s'a întâmplat după ce s'au tras mai mult de jumătate din numărul usitat de exemplare. On. noștrii abonați deci au să atribue întârzierea exclusivă acestei împrejurări regretabile.

— Regele în Gmunden. Din Gmunden se telegrafează, că regele a făcut plăcere prințiară de Vurtenberga o vizită. Populațiunea și publicul dela bătă a făcut sgomotoase ovațiuni Monarchului. Orașul a îmbrăcat haină de sărbătoare.

— Nou consilier intim. Majestatea Sa a conferit baronului Eötvös Loránt, profesor de universitate, președintele Academiei Maghiare și membru în Casa Magnaților titlul de consilier intim. Autograful preainalt este publicat în numărul de Lună al ziarului oficial.

— Cetățeanul de onoare al Pojonului. Din Pojon se comunica: Deputațiunea reprezentanței orașenești sub conducerea primarului Teodor Broly a prezentat Lună deputatului dietal Thaly Kálmán diploma cetățeniei de onoare a orașului Pojon. După amiază la ședința generală s'a prezentat și Thaly în persoană pentru a mulțumi pentru distincția ce i-s'a făcut, honorându-i adunarea vorbirea lungă cu aclamațiuni însuflețite.

— Esamenul de gimnastică al elevilor dela școlăle medii române din Brașov, ce s'a ținut înaintea unui frumos și foarte numeros public Duminecă la 6 ore d. a. în curtea gimnastice, a fost unul din cele mai succese și mai splendide. Exercițiile gimnastice ale tinerimii, conduse cu pricepere și abilitate probată de profesorul dl Petru Roșca, au fost împărțite în trei părți. În rândul întâi s'au făcut exercițiile libere cu toate variantele lor destul de complicate. Am remarcat ținuta corectă, disciplina și exactitatea la defilare și în mișcările elevilor. Au urmat exercițiile la aparate în mod simultan elevii gimnastând în diferite grupuri. Apoi partea a treia exercițiile speciale ale despărțământului celor mai buni gimnasticii întâiu la fus și apoi la paralele. Prestațiunile eminente ale tinerilor gimnasticii, precum și acuratețea și eleganța cu care au făcut diferitele figuri, a stârnit mulțumirea și aplausele vii ale publicului asistent. Ca încheiere decorativă s'a executat frumosul tablou gimnastic a piramidelor. Dibăcia și iuteala, cu care și-au schimbat forma aceste vii piramide la semnalul dat de măiestru au satisfăcut și au încântat pe toți.

După aceasta președintele Eforiei școlare, Dr. V. Salfu a adresat profesorului Roșca cuvinte călduroase de recunoștință pentru succesul splendid al esamenului și a lăudat purtarea elevilor împărțind și trei premii celor ce s'au distins mai mult în anul esirat, două dela elorie, ear al treilea din fondul înființat de profesorul A. Barseanu. Ca premii s'au dat un ciarornic și două inele tinerilor C. Măierușianu (cl. VII gimn.), Petru Manole (cl. II comere.), și D. Orgidan (cl. VII gimn.) La esamen au asistat între alți notabili civili și militari dela început până la fine și primarul orașului nostru dl Fr. Hiemesch. În tot timpul eserțiilor a cântat muzica militară.

— Dela universitatea din Cernăuți. Senatul academic i. r. dela universitatea din Cernăuți, în urma ategerilor ce s'au făcut la diferitele facultăți e constituit astfel: Rector Dr. Teodor Tarnavski. Prorector Dr. Walter Hörmann de Hörbach. Decani: la facultatea teologică prof. Eusebie Popovici; facultatea juridică Dr. Fridrich Kleinwächter; facultatea filosofică Dr. Stefan Smal-

Stocki. Prodecanii: la facultatea teologică Emilian Voiuțchi, la facultatea juridică Dr. Al. Lenz, la facultatea filosofică Dr. Mathias Fr. Wagner. Senatori: facultatea teologică Dr. Val. Gaina, facultatea juridică Dr. Francisc Hauke, facultatea filosofică Dr. Iohannes Kromayer.

— Pentru masa studenților Români Brașov. Dl Valeriu Millea, notarul comunei lișca s'a fidanțat cu d-soara Ana Borcea, și preotului Alexandru Borcea din Seliște și din acest prilej în loc de anunțuri speciale de lașare dăruiesc 20 cor. pentru masa studenților. Felicitări călduroase și sincere mulțumite. Direcția școlălelor medii gr.-or. române din Brașov.

— Congres slav în Belgrad. Se naștează din Belgrad, că studențimea dela școlăle perioară de acolo s'a înțeles cu studențimea dela școlăle superioare din Laibach și Agria ca pe timpul încoronării regelui Petru să țină în Belgrad un congres al tinerimii studioase slave, împreună cu expoziție, la care vor fi și tinerimea Bulgară și pe cea dalmațiană. Scopul congresului e, ca tinerimea popoarelor slave să se cunoască mai de aproape și să țină între sine contact permanent. Congresul expoziția se va ține în zilele dintre 10 și 23 temvrie sl. v.

— Noul guvernor al Finlandei. În locul Bobricov, guvernorul ucis de Schaumann, a numit ca urmaș guvernorul de odinioară Charchovului litvan Ivan Michailov Obolenski, cum este numit în Rusia „Tamarlan Obolski“. Această denumire este considerată răspuns la omorul săvârșit, de oare-ce se aștepta că noul guvernor este unul dintre cei mai buni și severi funcționari administrativi. Obolenski s'a născut la 1845. Absolvând școlăle marină din Petersburg, a intrat în serviciul militar de marină, luând parte și la expedițiile Rusiei dela 1877 contra Turciei și distinsu-se mai ales cu ocaziunea construirii pușcului dela Silistria După astea mulți ani a fost activ în ministeriul de interne, a îndeplinit mari funcții de stat în Varșovia și Penza aproape cu câți-va ani mai înainte a devenit guvernor în Charchov, în care calitate a primit cu cele mai fioroase mijloace turcile studențești și țărănești. Populațiunea a fost supusă unor torturi groaznice ear cheile cauzate de aceste tulburări le-a încasat dare de pe spinarea poporului. Țarul însuși primindu-și mulțumita sa. Poporul însă l-a reclit „Tamastan“. În timpul din urmă amciunea s'a ridicat până la acel grad, la care mai putut suferi regimul infernal al funcționar monștru, încercând un act de răzvrătire în contra lui, dar care n'a reușit să-l răzvrătească. Acest atentat s'a comis cu ocaziunea unei presentațiuni date într-un local de petrecere „Tivoli“, pușcând asupra lui de 4 ori. Un glesatins numai, cele-lalte patru au greșit. Dacă e atât de „energic“, apoi desigur că înlanda nu va scăpa. Fi-va și pentru el un Schaumann. Atunci Țarul va putea trimite la telegrame de condolențe familiei fideli credinciosului său supus.

— Procesul „Poporului Român“. Regească din Budapesta pedepsise pe dl Dan. Birău editorul și redactorul responsabil al săptămânale „Poporul Român“ în 24 l. e. c. 60 cor. pentru doi articoli „Alegerea dela Naționalitate“ și „Din casa țării“ pe motiv, că ar fi de natură politică. În contra acestei sentințe a apelat la curtorul, cerând urcarea pedepsei. Zilele dela curtorul reg. a luat recursul procurorului în deștărire și a urcat pedeapsa d lui Birău dela 60 la patru sute coroane sau 20 zile închisoare.

— D'ale poștei ungurești. Rectorul universității din Giessen (Germania) a trimis anunțuri de mulțumire, între altele și universității din Brașov adresându-l la „Klausenburg“ (numele german al Clujului). Anuarul i-a fost resturnat cu o înscrisoare: „Vissza! Zurück! în Ungaria nu există Klausenburg. Numele oficial și istoric e Kolozsvár Magyarország. Rectorul universității din Giessen (Sigil)“. La aceasta rectorul din Cluj a răspuns: „Kolozsvár eu nu cunosc. Acolo nu există Klausenburg“.

— O fundațiune mare. Advocatul Dr. Ward Pokorny din Viena, răposat zilele trecute,

testat conventului din Viena al ordinului călugăresc misericordian (r. cat.) 1,150.000 de coroane destinație ca conventul să înființeze și susțină un spital pentru săraci. Conventul va dispune însă de suma fundațiunii numai după moartea bisericii lui Pokorny, căreia Pokorny i-a testat fructul fundațiunii pe cât timp va fi în viață.

— **Transilvania.** Foaia oficială a Asociației pentru literatura română și cultura populară română, a apărut pe Mai—Iunie (fascicolu nr. 3, anul de existență 35) cu următorul sumarul: „Dela Academia Română”, raport despre sesiunea generală de primăvară; „Adunarea generală a Societății geografice române”, raport despre adunarea din Martie; „Date statistice referitoare la starea culturală a Românilor în municipiile locuite de Români”, de Ioan F. Negruțiu; „Bucolicele lui Virgiliu”, de M. Străjan (urmare în fascicolu anterior); „Jubileul revistei Familia”, raport despre decursul serbării jubileului. — **Ședințele conțin procesele verbale despre trei sesiuni ale comitetului central, una a secțiunii economice și una a secțiunii științifice, apoi știri în despărțimintele Asociației și condițiunile de înscriere la școala civilă de fete.**

„Transilvania” apare în 6 fascicoli pe an și costă 10 coroane. Membrii asociației o capătă gratis. Biroul direcțiunii e în Sibiu (strada Morii nr. 8).

— **Navigația pe Prut.** Comisiunea mixtă a Prutului a întreprins dela începutul lunii curente importante lucrări pentru curățirea râului, a târmurilor și a materialului flotant, cu scop de a înlesni navigațiunea.

Țărmurile, pe o lungime totală de 1100 km. sunt acoperite pe o distanță de 500 km. de păduri care împiedică accesul râului. Comisiunea procede la despăgubirea lor.

În matca râului, comisiunea face să se execute lucrări pentru regularizarea cursului, se va tăia bancul de nisip dela Cornu-Negru, care o piedică aproape în Circulația Prutului.

Comisiunea a destinat pentru aceste lucrări, să se execute în cursul anului curent, suma de 191.400 lei din care 56.400 lei din care 56.400 lei provin din soldul exercițiului din urmă, 60.000 lei reprezentând veniturile aproximative ale anului, 75.000 lei subvenție acordată de către cele trei State riverane: România, Rusia și Austro-Ungaria.

— **Pustiirea cicloului în Rusia.** Din Petersburg se scrie: Cicloul din 29 Iunie a pustiit o parte a Moscovei, mai multe sate și localitatea Lublino. În Moscva un despărțământ a fost aproape cu totul ruinat. Baraca unde locuiau cădeții s'a prăbușit. Dintre cădeții cari încercaseră să scape, 5 înși au fost răniți iar unii ucis. De pe mai multe biserici și catedrale au fost rupte coperișele; sub ruinele caselor și acum să află mulți morți. În Lublino orcanul a nimicit 60 de vile. Paguba se urcă la multe milioane de ruble. Ministrul de comunicațiune a plecat la locul catastrofei.

— **Incoronarea din Belgrad.** Conducătorul ministerial a decis, că încoronarea să se facă la 2 Septembrie în monasteriul Zlatza. Cu ocaziunea încoronării se vor organiza la Belgrad dela 24—26 Septembrie și festivități extra-ordinare.

— **Transpunerea corpului regelui Umberto.** În Roma se raportează, că corpul regelui Umberto a fost din locul său interinal de înmormântare mutat în Pantheon, unde sieriul său a fost așezat în perețele din dosul altarului principal în mormântului lui Victor Emanuel II. Transpunerea s'a săvârșit în prezența regelui, a ministrului president, a cavalerilor ordinului Anunziata și a mai multor senatori. Mai înainte a fost deschis un sicriu puternic de metal, în care era așezat sicriul cu corpul regelui. După asta 12 gardiști au luat sicriul pe umeri, ducându-l la locul nou de înmormântare. Pe perețe se află o placă puternică de bronz cu următoarea inscripțiune: *Humberti I. Italiae Regis Bonitate Nobilis — Ossa et cineribus — Victorious Emanuel III. F. Huc Translatus Pientissimus voluit — VIII. Kal. Iulias — MCIV.* După ce sicriul a fost așezat în perețe, placa a fost așezată la gura mormântului și înmormântată cu 12 cuie de fer, peste care s'a mai tras o altă placă de fer, pe care se află gravat numai numele regelui: Umberto I. Astfel ruina plăcii mormântului, care din punct de vedere, artistic este foarte prețioasă, este imposibilă.

Mulțămita publică. Onorată direcțiune a societății: „Kurticsei önségélyző egyesület mint szövetkezet” binevoind a vota în favorul bibliotecii populare a comunității noastre bisericesti rom. gr. or. suma considerabilă de 100 coroane, mă simt îndemnat în numele comunității noastre bisericesti, ca și pe aceasta cale, să aduc susținerei Onoratei direcțiuni profundă mulțămită pentru generosul său dar.

Mai amintesc, că direcțiunea acestei societăți și în anul trecut a donat tot spre acest scop o sumă de 60 coroane.

Facă Dumnezeu, ca să poată fi și de aci înainte rodnică spre lucruri bune — activitatea ei! Curtici, la 22 Iunie 1904. *Grigorie Aladin*, paroch român gr. or.

— **Societatea tinerilor jidani.** Sub acest titlu cetim în „Alkotmány” următoarele: Este cunoscut bună oară ce sgomot face presa jidovească, când tinerimea maghiară se grupează în jurul congregațiilor S-tei vergure. Cultul Maicei este un lucru tradițional la Unguri și nu este pericolul nici religiei, și nici statului. Când însă tinerimea jidovească se mișcă și se grupează în societăți dușmane creștinismului și statului, atunci de sine înțeles organele jidane și, jidovite tac tăcerea peștelui. Așa se vestește de pildă — că la Arabona (Győr) tinerimea ovrască a înființat o societate cu scop de a îmbrățișa și apăra interesele tinerimei semite. Asta ar avea înțeles de pildă în Argentina, dar în Ungaria nu poate avea de fel. — Până aci „Alkotmány.” Noi mai cutezăm să adaugem, că guvernul maghiar sigur că va grăbi cu aprobarea statutelor noiei societăți.

— **Dicționarul geografic al Basarabiei,** pus la cale de „Societatea geografică română” din București va apare în luna Octombrie și va costa volumul 10 lei.

— **Colera în Persia.** Agența telegrafică rusă raportează din Tebris cu datul dela 1 Iulie, că în Teheran pustiește colera. La zi mor câte 150. Colonia engleză se pregătește să părăsească orașul.

— **Mină de aluminiu în Bihor.** În hotarul comunei Rimeți și în al comunelor vecine în cercul Aleșd au fost descoperite nu de mult straturi de aluminiu, cari nu numai prin cantitate, ci și prin calitate sunt mai prețioase aproape tuturor minelor de aluminiu cunoscute până acum. Prin exploatarea acestor bogătăți vor ajunge la lucru cu bun câștig și locuitorii din ținuturile bihorene.

Felurimii.

— **Insufletirea Japonezilor.** Marele ziar francez »Le Temps« publică o corespondență din Japonia, în care între altele scrie:

Banza! Banza! Banza! Urle e sălbatice și frenetice prin cari mulțimea delirândă salută victoriile Japonezilor.

Banza! E flota rusă imobilizată la Port-Arthur, a cărei distrugere desăvârșită se așteaptă dintr'un moment într'altul.

Banza! E armara japoneză care a trecut Yalu, care respinge pe Ruși ca pe o turmă zăpăcită, care fără îndoială va merge la Moscova și poate chiar mai departe.

Banza! E revanșa Galbenilor contra Albilor, e pedeapsa, e răzbunarea. Umilintele de altă dată s'au șters. Japonia, marea Japonie va dicta în lume, căci va deveni poporul cel mai puternic de pe pământ.

Iată ce însemnează toate aceste Banza!, cel puțin pentru Japonezi. N'am văzut vreodată un asemenea entuziasm.

Fără îndoială că este o calitate pentru popor ca în timp de războiu să aibă o încredere atât de nemărginită în sine; dar împins la exces, acest sentiment poate să devie nefast, mai ales atunci când provine mai mult dintr'o mândrie nemăsurată de cât din dreapta cunoaștere a evenimentelor.

În ori-ce caz Japonezii au o forță, ce nu li-se poate nega: patriotismul lor, un patriotism sălbat și intransigent, de care e aproape cu neputință să se facă o idee adevărată în Europa.

Ori-ce Japonez, fără excepție, e gata să-și dea și cel din urmă gologan și să-și verse și ultima picătură de sânge pentru patria lor.

Am văzut mai deună-zi plecând la războiu niște rezerviști: mil de ființe exaltate,

mulțime compusă de bărbați, femei și copii. Li urmăreau scoțând niște strigăte asurzitoare. Fiecare cu câte un steag în fiecare mână, își agitau cu înviersunare brațele către cer; și nu se putea deosebi de cât numai aceste steaguri și acele brațe. De de subț era numai un amestec ciudat de manșete ce ondulau, ceva nehotărît, ca o paletă uriașă de pictor impresionist, pe care o mână uriașă ar învîrți-o cu repeziune împrejurul ei.

Cu toate aceste mulțimea năvăli în gară după soldați, și mai mult de un ceas, înainte de a pleca tîenul militar, a fost o îmbulzeală miraculoasă.

Pălăriile, steagurile, bandierile se loveau în aer, în vreme ce la fiecare moment, un urlet formidabil cutremura întreaga gară: „Banza!”

Acest faimos „Banza!” părea scos de o singură voce, vocea acelei întregi mulțimi, care se gândea numai la un singur lucru, la marea Japonie.

S'a văzut petrecându-se un fenomen extraordinar: până la cea din urmă clipă, până la clipa în care soldații plecând să-și riște viața, dispăreau poate pentru totdeauna, nu s'a văzut nici o lacrimă în ochii celor ce-i conduceau, nici o părere de rău în sufletul lor, și erau de față mame și soții; ele se gândeau însă numai să îndemne pe copiii, ce-i tirau după ele, să strige: „Banza!”

Bibliografii.

Din nici o casă n'ar trebui să lipsească excelenta revistă

„*Moda Nouă Ilustrată*” care e o adevărată comoară pentru ori-ce familie, prin conținutul ei interesant, folositor și distractiv.

Numărul „*Model Nou Ilustrat*” apărut azi (Nr. 25, anul al II-lea), conține numeroase modele de rochii, bluze, corseje, pălării, toalete de vară și de vilegiatură, costume de plimbare, de casă, pentru d-ne, d-șoare și fetițe, modele de broderii, etc.

Cronica Model (de d-na Lucia), Luna (nuvelă) Iuziile mele Nopti senine, în zori (poezii), Cartea Vietei (gânduri) Voința (nuvelă) Schimbarea costumului bărbaților, Cugetari, Ancheta Model Nou: Despre iubire și fericire (răspunsuri). Sfatul pentru bucatărie, Posta medicului, Sfaturi de croitorie, (cum se face o bluză frumoasă), Nebunul (nuvelă), Șarade și jocuri, etc.

Tipar gratuit: O bluză elegantă. Premiu gratuit pentru abonați și cititoare: O Pianina, în valoare de 1000 lei — Prețul 20 bani numărul.

A apărut: Istoria lui Ștefan-zele-Mare pentru poporul român, compusă de dl. profesor universitar N. Iorga și tipărită cu chealiala ministerului instrucțiunii publice și al cultelor.

În frumoasa emulațiune ce se manifestă în general în vederea serbărilor pe cari întreg neamul românesc le organizează pentru comemorarea unuia din cei mai străluciți Voevozi naționali, scrierea d-lui prof. N. Iorga este bine venită să ne istorisească viața și vitejeștile fapte ale Marelui Domnitor.

Numele autorului, un adânc cunoscător și un neobosit cercetător al trecutului nostru istoric, ne scutește de ori-ce altă recomandăție.

Se poate citi Istoria lui Ștefan cel Mare scrisă de dl. N. Iorga cu încredințarea că va afla viața și faptele lui Ștefan Vodă după dovezi, documente de o netăgăduită valoare și un riguros adevăr istoric.

Este de asemenea inutil să stăruim și asupra stilului.

Cartea este scrisă în adevăr pentru popor. Se poate comanda în Arad la librăria P. Simțion, ediția populară cu 75 fil. plus 20 fil. porto, ediția de lux 2 Cor. 50 fil. și 30 fil. porto.

A apărut: *A VI dare de seamă*, anul de gestiune 1903—1904 despre masa studenților Români din Brașov, de Virgil Onuș, directorul școalelor medii gr.-or. române din Brașov.

Instituirea de ingineri în ajutorul administrațiilor noastre bisericesti de Ioan F. Negruțiu, inginer diplomat. Tipografia Sem. Archidieceșană Blaj.

Bilanțul general al băncilor noastre pe a. de gestiune 1903.

Bilanțul general pro 1903, compus pe baza datelor dela 89 institute de bani, dintre 104, despre a căror existență am avut cunoștință la finea anului 1903,* presintă următoarele date:

ACTIVE:

	1902		1903		față de 1902	
	Cor.	fil.	Cor.	fil.	Cor.	fil.
Casa	1.062.630.39		1.277.975.40		plus 215.345.01	
Escompt	38.754.379.28		41.494.794.24		" 2.740.414.96	
Imprumuturi hipotecare	13.973.915.99		14.703.739.59		" 729.823.60	
Cred. pers. (Obl. cu cav.)	5.092.020.05		4.862.513.23		" 229.506.82	
Cred. camb. cu acop. hipotecar	6.763.246.20		7.348.698.89		" 585.452.69	
Lombard	522.024.30		527.138.14		" 5.113.84	
Realități	2.838.611.02		2.674.054.36		" 164.556.66	
Efecte publice și acțiuni	3.307.424.58		3.980.103.10		" 672.678.52	
Capital neversat	54.200.54		77.715.30		" 3.514.76	
Cont-curent și Giro	2.116.004.59		2.599.990.90		" 483.986.31	
Mobilar	97.253.35		103.311.17		" 6.057.82	
Int. restant. și diverse cont. deb.	1.501.192.72		949.342.29		" 551.850.43	
Perdere	23.187.47		—		" 23.187.47	
	76.106.090.48		80.599.376.61		pl. 4.493.286.13	

PASIVE:

	1902		1903		față de 1902	
	Cor.	fil.	Cor.	fil.	Cor.	fil.
Capital social	10.514.467.68		10.725.223.48		pl. 210.755.80	
Fond de rezervă	3.183.350.91		3.489.434.97		" 306.084.06	
Fond special de rezervă	527.706.56		672.981.43		" 145.274.87	
Fond de garanție al scr. fonc. „Albina“	400.000.—		400.000.—		" —	
Fond de pensii	866.476.63		1.004.869.31		" 138.392.68	
Scrisuri fonc. „Albina“	5.146.000.—		5.196.000.—		" 50.000.—	
Reescompt	10.200.615.63		8.495.863.94		" 1.704.751.74	
Interese transit. antic.	709.716.14		719.762.55		" 82.046.41	
Depozite spre fructific.	41.588.344.61		47.215.654.96		" 5.627.310.35	
Diverși creditorii	1.298.048.75		752.753.52		" 545.295.23	
Fond de binefaceri	104.655.32		136.635.82		" 31.980.50	
Dividende neridicate	22.836.11		20.557.43		" 2.278.68	
Profit net	1.544.872.09		1.697.539.—		pl. 153.666.91	
	76.106.090.48		80.599.376.61		pl. 4.493.286.13	

Precum vedem din aceste date totalul activelor totalității institutelor noastre de bani reprezintă considerabilă sumă de K. 80.599,386 cu K. 4.493,296 mai mare decât în 1902.

Cea mai însemnată poziție a acestor active este, ca și în trecut, Escomptul, care a crescut față de anul 1902 cu K. 2.740,414 la K. 41.494,794, formând 50,14% ale activelor.

Reescomptate au fost la finea anului 1903, din portofoliul în valoare de K. 41.494,794, cambii în valoare de K. 8.495,863 sau 20,47%, formând Reescomptul 10,54% ale pasivelor. Pe când în anul precedent poziția aceasta a fost în creștere, în anul 1903, în urma aglomerării depozitelor spre fructificare la bănci, Reescomptul arată o reducere de K. 1.704,751. Față de capitalul social și rezervele băncilor noastre (averea lor proprie) în sumă de K. 14.887,663, Reescomptul de K. 8.495,863 formează circa 57,06% (în 1902 71,70%).

Imprumuturile hipotecare, după mărirea lor a doua poziție a activelor, s'au sporit dela K. 13.973,915 la K. 14.703,739, va să zică cu K. 729,823 și formează 18,24% ale activelor totale (18,36% în 1902).

Creditele comb. cu acop. hipot. au crescut față de 1902 cu K. 585,452 și se cifrează cu K. 7.348,698, formând 9,11% ale activelor (în 1902 8,88%).

O altă poziție mai însemnată a activelor sunt Creditele personale (obligațiuni cu caventa), a căror sumă totală s'a redus cu K. 229,506 la K. 4.862,513, la multe din băncile noastre, probabil, prin convertire în imprumuturi hipotecare. Ele formează d'abia 6,03% ale activelor.

Efectele publice și acțiunile, o poziție, care în bilanțul general pro 1899 d. ex. reprezenta încă d'abia suma de K. 2.940,180 este în ultimii 4 ani în continuă creștere și se cifrează în bilanțul ultim deja cu K. 3.980,103, va să zică în curs de 4 ani creșterea a fost de K. 1.040,000, din care sumă cad asupra anului 1903 K. 672,678,52, semn că institutele noastre pentru a-și plasa o parte din mijloacele lor disponibile în hârtii de valoare. Numărul institutelor în al căror bilanț ocură poziția Efecte publice a crescut în 1903 dela 38 la 43.

Valoarea efectelor și acțiunilor băncilor noastre în sumă de K. 3.980,103 reprezintă circa

4,94% ale activelor lor și 8,43% ale depozitelor lor spre fructificare, deci față de 1902 se arată o diferență de 0,60% resp. de 0,48% în plus.

Posiția Realității arată față de 1902 o reducere de K. 164,556 la K. 2.674,054, ceea-ce și află explicarea în faptul, că în anul de gestiune expirat institutelor noastre de bani le-a succes a-și vinde o parte a realităților, cumpărate în anii precedenți din necesitate, cu ocaziunea licitațiunilor luate pentru încasarea pretensiunilor lor.

Posiția „Interese restante și diverși debitori“, care în 1902 a fost crescut față de 1901 cu K. 494,254, în anul 1903 s'a redus cu K. 551,850 la K. 949,342, ceea-ce încă este un semn, că în anul expirat institutele noastre de bani și-au putut încasa o parte considerabilă a pendențelor din anii precedenți.

Trecând la analiza pasivelor bilanțului general de mai sus, vedem, că la finea anului 1903 capitalul social al totalității băncilor noastre s'a cifrat cu K. 10.725,223, arătându-se față de 1902 o creștere de K. 210,755. Capitalul social efectiv a fost de K. 10.647,508 (K. 10.725,233 — K. 77,715 capital neversat).

Fondurile de rezervă generale și speciale ale băncilor noastre, la finea anului 1903 au reprezentat suma de K. 4.162,416, arătând în comparațiune cu 1902 o creștere de K. 451,358. Fondul de garanție al scr. fonc. „Albina“ în sumă de K. 400,000 nu este cuprins în suma de sus. Fondurile de rezervă ale băncilor noastre fac circa 39,09% ale capitalului social versat și 8,82% ale depozitelor spre fructificare. Fondurile speciale de rezervă, au făcut în total suma de K. 672,891 (+ față de 1902 de K. 145,274).

Fondurile de pensii ale băncilor noastre s'a urcat la K. 1.004,869 fiind creșterea acestei poziții față de 1902 de K. 138,392. Numărul institutelor cu fond de pensii pe sama funcționarilor lor a fost la finea anului expirat 43 (în 1902 40).

O creștere extraordinară de 5.627,310 arată Depozitele spre fructificare, cari formează cea mai însemnată poziție-a întreg bilanțului general și se cifrează considerabilă sumă de K. 47.215.654.

*Unele înființate în 1903 încă n'au încheiat bilanțul, iar dela altele nu ne-a succes a primi datele cerute.

Această cifră e cea mai eclatantă dovadă că crederea publicului în institutele noastre nu numai se potențiază an de an.

Interesele trans. anticipate indicate în bilanțurile lor speciale în total de 85 institute de bani (în 1902 de 80) se cifrează cu K. 791, arătând față de 1901 o creștere de K. 82,096.

Profitul net realizat de băncile noastre anul de gestiune trecut se urcă în total K. 1.697,539 și este cu K. 153,666.91 mai mare de cât în 1902, deci rentabilitate capitalului efectiv vărsat la băncile noastre a fost circa 15, față de 14,76% în 1902.

Institutele „Munteana“ și „Buciumana“ anul 1902, l-au încheiat cu pierdere, în anul trecut au început să reculege, realizând ambele un modest profit net. În schimb însă avem înregistrat, că institutul „Comoara“, la începutul anului în Comoriște și mai pe urmă în Vârșolț a fost declarat în stare de falit, fiind acesta primul cas de acest fel, în viața preste trei decenii a institutelor noastre de

„Revista Economică“

Licitațiune minuendă.

În sensul decisului Venerabilului Sinesistor diecesan arădan rom. gr.-or din luna iunie 1904 Nr. 3320, se escrie concurs de licitațiune minuendă pentru renovarea Sinesistorului rom. gr.-or din Curtici, carea se va ține în 27 iunie a. c. st. v. după amiază la 2 ore în localitatea școlii din localitate.

Prețul de exclamare e 2170 coroni. Licitații sunt obligați a depune vadiu de 10% în bani gata.

Reflectanții nu pot pretinde sub nici un titlu diurne ori viatic.

Toate actele referitoare la această afacere sunt espuse în cancelaria oficiului parochial local.

Curtici la 21 iunie st. v. 1904.

Grigorie Mladin.

conducătorul oficiului parochial rom. gr.-or

286 1—2

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

a
Fraților Bertó

(Berta-Testvérek).

Arad, Andrássy-utca

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal diferite instrumente, în ferării pentru muncă și edificii, cupatoare de fer de Nadrág și de priming de priming rang. Mașine (sparmăntătoare) pentru bucătăria de Olanda elegante, speciale pentru economia de casă, dulapuri pentru bucătărie.

Arme Jertah și Piper, puște pentru vânzare. Monopol de vânzare a coaselor de oțel. Rabás Béla și a pompelor de stropit și peronosporiei pe lângă o garanție de 10%.

Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile. Fier și briciuri.

Deposit exclusiv «AHOB».

Pe seama ținuturilor suferite de mungă e unicul deposit al strului de argint: VENI
pentru cupatoare.

Comandele din provincie se efectuează în prețurile ieftine de zi. Nr. 286

Editor-proprietar: George Nichia
Redactor responsabil: Ioan Russu-Sirliani

Bani!

**Intreprinderea pentru exoperarea de credit fonciar exoperează
timpul cel mai scurt**

Imprumuturi

pe lângă condițiunile cele mai culante pe seama

Funcționarilor

de stat, comitatensă, orășenesti și de tren, profesorilor, oficerilor, și ori-cărui pensionat fost
funcțiune se acorda împrumutul cel mai mare posibil pe lângă amortisațiune de 10, 12, 15
20 ani cu 7% fără cambiu, ci numai pe obligațiune.

Conspect

despre împrumuturile ce-i se pot da:

funcționarilor cu salar de 1800 coroane pot căpăta circa 1500 coroane.

"	"	"	2000	"	"	"	3000	"
"	"	"	2200	"	"	"	4000	"
"	"	"	2400	"	"	"	6000	"
"	"	"	2600	"	"	"	6500	"
"	"	"	2800	"	"	"	6800	"
"	"	"	3000	"	"	"	7000	"
"	"	"	4000	"	"	"	10000	"
"	"	"	5000	"	"	"	12000	"
"	"	"	6000	"	"	"	14000	"

In epistolele de recercare este a se scrie apriat: condițiunea (starea), salarul și anii impliniți în serviciu. Astfel de împrumuturi se liquidează în 14-20 zile. — De asemenea se liquidează pe seama clienților demai de credit împrumuturi dela 500 cor. până la cel mai mare

Imprumut de cambiu

pe lângă amortizație dela 1—5 ani, ori pe lângă replătire lunară ori trimestrală.

Liquidam împrumuturi ipotecare până la 60—70% a valorii cu 3½ și 4% pe moșii și case mai mari chirie din provincie. La epistolele de recercare e a se aduce conspect despre venitul dela chirit și extrasul de pe cartă funduală (la case); coala catastrală și extrasul cărți fundusre (la moșit).

In ori-ce afacere de împrumut dau desl șirile necesare gratuit. La recercări epistolare este a se aduce și timbru pentru răspuns.

Adresa:

CZIGLER SÁNDOR

Intreprindere de exoperare de împrumuturi fonciare.

BUDAPESTA, VIII, Rákoczi-utca 2. szám.

Membrul „Federațiunii regniunice a exoperatorilor de bani și imobile.

FIRMĂ FOTOGRAFATA.